

مدیریت فرامرزی

نظریه، روش و کاربرد

گنو، رونگشینگ، ۱۹۶۲-م.	پیشانی
-Guo, Rongxing, 1962	پیشانی و نام پدیدآور
مدیریت فرامرزی، نظریه، روش و کاربرد = Corss-border management, Theory, method and application	تخصصات نشر
تهران: نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی، ۱۳۹۹.	تخصصات ظاهری
۶۰۸ ص. مصور (رنگی)، جنول، نمودار (رنگی).	شابک
978-622-959288-5	وضعیت فهرست نویسی
فیفا	یادداشت
مدیریت فرامرزی	موضوع
مرزها	موضوع
Boundaries	موضوع
ها -- جنبه‌های سیاسی	موضوع
Boundaries -- Political aspects	موضوع
مرزها -- جنبه‌های اجتماعی	موضوع
Boundaries -- Social aspects	موضوع
مرزها -- جنبه‌های اقتصادی	موضوع
Boundaries -- Economic aspects	موضوع
ویسیان، محمد، ۱۳۴۱-، مترجم	شناسه افزوده
نایب‌پور، محمد، ۱۳۳۰-، مترجم	شناسه افزوده
نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران، مرکز مطالعات راهبردی	شناسه افزوده
UA۱۲/۸۳	زده بندی کنگره
□۳۶۳/۲۸۵۰۹۵۵	زده بندی دیویی
۶۱۸۰۵۴۳	شماره کتابشناسی ملی

نام کتاب: مدیریت فرامرزی، نظریه، روش و کاربرد
تهیه کننده: مرکز مطالعات راهبردی ناجا- گروه مرزبانی و عملیات ویژه
ناشر: مرکز مطالعات راهبردی ناجا
مترجمین: محمد ویسیان، دکتر محمد نایب پور
صفحه آرای و جلد: منصور عادل‌پور
ناظر چاپ: علیرضا نصیری رضی
نوبت چاپ: اول
شمارگان: ۵۰۰
سال انتشار: ۱۳۹۹
نشانی: تهران، خیابان میرعماد، کوچه شهید جنتی (۱۳)، پلاک ۴۸

«کلیه حقوق برای ناشر محفوظ است»

مرزها خطوط ارتباطی و قراردادی هستند که به منظور تحدید حدود واحدهای سیاسی در روی زمین مشخص می‌شوند. این خطوط ضمن تعیین حدود قلمروی حکومت، تعیین کننده اختیارات آن حکومت نیز هستند. در جریان تحولات معاصر، مدیریت مرزها به عنوان عاملی سازمان دهنده در ایجاد هویت ملی و منطقه‌ای، تنظیم کننده امنیت داخلی، افزون کننده منافع و فواید کشور بر آن مرزها و کاهش دهنده چالش‌ها و ناامنی‌های کشور از سوی همسایگان عمل می‌کند. بدین اساس کارکردهای مختلف مرزهای بین‌المللی را می‌توان در قالب دو کارکرد دفاعی-امنیتی و کارکرد ارتباطی، تجاری طبقه‌بندی کرد. از این میان، مباحث مرتبط با مدیریت مرزها و مناطق مرزی از اهمیت ویژه‌ای برخوردار است. برای مدیریت مرزهای بین‌المللی، سه راهبرد مطرح می‌باشد:

الف) راهبرد تحدید محور؛ که پایه آن بر سه اصل بودن مناطق مرزی استوار است و شاکله مدیریت و کنترل مرزی کشور در قالب کنترل امنیتی شکل می‌گیرد.

ب) راهبرد فرصت محور؛ که وزن سنگینی به فرصت‌سازی و فرصت‌یابی مرزها داده می‌شود و شیوه مدیریت این راهبرد، بهره‌مندی حداکثری از فرصت‌های امکانات مرزی است. این امر سبب توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جامعه و مناطق مرزی می‌شود.

ج) راهبرد تلفیقی؛ که نگرش ترکیبی به مسائل و مناطق مرزی دارد و جنبه‌های فرصت و تهدید را به صورت همه جانبه در مدیریت مرزی در نظر دارد. از نظر راهبرد تلفیقی، در عین اینکه مرزها و مناطق مرزی دارای فرصت‌های مناسب برای توسعه و تولید قدرت برای کشور هستند، این مناطق عاری از تهدید و آسیب نمی‌باشند.

کتاب **مدیریت فرامرزی، نظریه، روش و کاربرد** که با نگاهی فرصت‌محور به پدیده مرز و با هدف حل مسائل، چالش‌ها و مناقشات مرزی در حوزه‌های ژئوپلیتیکی، اقتصادی، اجتماعی و سیاسی مرتبط با مرز از طریق مدیریت چندجانبه فرامرزی نگاشته شده است و نمونه‌های متفاوتی از حل مسائل مرزی در دنیا را با استفاده از تجارب مدیریت فرامرزی و با اتکا به مفاد

کنوانسیون‌ها و مراجع صاحب صلاحیت به رشته تحریر درآورده است که و از این رهگذر، می‌تواند به عنوان تجارب بشری در سطح کلان کشوری و مدیریت مرزی بهره‌برداری کرده و پاسخگوی نیاز علاقه‌مندان در حوزه مسائل متنوع مرزی گردد. از این رو، مرکز مطالعات راهبردی ناجا در راستای نیل به این اهداف و توسعه ادبیات راهبردی، ترجمه این اثر را در دستور کار خود قرار داده و امید است که مخاطبان محترم با مطالعه کتاب حاضر، از مطالب آن سود برده و این مرکز را از نظرات و دیدگاه‌های خود بهره‌مند نمایند.

مرکز مطالعات راهبردی

نیروی انتظامی جمهوری اسلامی ایران

www.ketab.ir

بخش اول: نظری

۱۹	 مقدمه
۲۵	 فصل اول
۲۷	 جهانی مملو از مرزهای متنوع
۲۷	 ۱-۱- ماهیت مرزها
۲۷	 ۱-۱-۱- تعریف های مرسوم
۲۹	 ۱-۱-۲- تعریف نوین از مرز
۳۰	 ۲-۱- جهانی مملو از مرزها
۳۰	 ۱-۲-۱- مرزهای طبیعی
۳۰	 ۱-۲-۲- مرزهای مصنوعی
۳۸	 ۳-۲-۱- مرزهای نامرئی
۴۰	 ۳-۱- مرزها: سازه مرز به مرز سیاسی
۴۱	 ۱-۳-۱- مرز، ای بند کشوی (سطح اول، درجه یک)
۴۱	 ۱-۳-۲- سطح واحد سیاسی مستقل داخلی (سطح استانی و ایالتی)
۴۳	 ۱-۳-۳- سطح واحد های سیاسی بسته
۴۴	 ۱-۳-۴- سطوح دیگر واحدهای سیاسی
۴۵	 ۴-۱- مرزها: ابعاد و ساختار
۴۵	 ۱-۴-۱- بُعد فضایی
۴۶	 ۱-۴-۲- مرزهای محدب و مقعر (برجسته و فرورفتگی)
۴۷	 ۱-۴-۳- مرزهای متصلب
۵۱	 ۱-۴-۴- ساختار سازمانی
۵۳	 ۵-۱- مورد اول: ویژگی های یک مرز خوب
۵۸	 ۶-۱- ضمیمه

۶۳	 فصل دوم
۶۵	 چگونگی تاثیر بر جهان تاثیر مرزها بر جهان
۶۵	 ۱-۲- مرز خوب، مرز بد
۶۶	 ۱-۱-۲- داستان اول
۶۷	 ۲-۱-۲- داستان دوم
۶۹	 ۳-۱-۲- داستان سوم
۷۱	 ۲-۲- نگاهی به مرزها، از هر دو سو
۷۱	 ۲-۲-۱- از نزدیکی تا مجاورت
۷۲	 ۲-۲-۲- مزایا و معایب مرزها
۷۶	 ۲-۲-۳- نماهای کلی از حوزه های گسترده تر
۷۸	 ۳-۲- پیچیدگی ساختاری مرزها
۷۸	 ۱-۳-۲- گزاره ها

۸۱	۲-۳-۲- شواهد: «۱<۲۷»
۸۲	۲-۳-۳- شواهد: «۴<۷»
۸۳	۲-۴-۱- ایجاد (یا برجیدن) مرزها: پیامدها
۸۴	۲-۴-۱- موانع مرزی
۸۵	۲-۴-۲- اقتصاد سیاسی مرزها
۸۷	۲-۴-۳- تعیین اثرات مرزی
۹۰	۲-۵- مورد شماره ۲. بویایی‌های فرامرزی در آلمان متحد

۹۷	فصل سوم
۹۹	مدیریت مناطق (مرز) مرزی
۱۰۰	۳-۱- اصول الزامات (تعهدات)
۱۰۲	۳-۱- برابری و عدالت
۱۰۵	۳-۱-۲- تهدید عدم آسایش
۱۰۶	۳-۲- مدیریت مرزی بقولات
۱۰۷	۳-۲-۱- تخصیص منابع
۱۰۸	۳-۲-۲- مدیریت منابع
۱۱۰	۳-۲-۳- برنامه‌ریزی/ طرح جامع فضا
۱۱۳	۳-۳- مدیریت فرامرزی: رژیم‌ها
۱۱۳	۳-۳-۱- مدیریت مشترک/همکاری
۱۱۵	۳-۳-۲- مدیریت مشترک
۱۱۷	۳-۳-۳- امانتداری شخص ثالث
۱۱۹	۳-۴- به سوی جهانی بدون مرز
۱۱۹	۳-۴-۱- درباره اینترنت
۱۲۰	۳-۴-۲- سانسور اینترنت
۱۲۲	۳-۴-۳- دور زدن دیوار بزرگ آتش
۱۲۴	۳-۵- مورد ۳: سرعت اینترنت و هزینه‌های آن در کشورهای جهان

۱۳۷	فصل چهارم
۱۳۹	مناطق مرزی و فرهنگ‌ها/مرزهای فرهنگی
۱۳۹	۴-۱- جهانی مملو از فرهنگ‌ها
۱۴۰	۴-۱-۱- قومیت
۱۴۳	۴-۱-۲- زبان
۱۴۶	۴-۱-۳- مذهب
۱۵۲	۴-۲- تعریف مرزهای موجود فرهنگ‌ها
۱۵۲	۴-۲-۱- مفهوم منطقه (محدوده) فرهنگ
۱۵۵	۴-۳- تشابه و عدم تشابه بینا فرهنگی

۱۵۵	۴-۳-۱- شاخص تشابه و عدم تشابه
۱۵۶	۴-۳-۲- عدم تشابه و تجارت
۱۵۷	۴-۳-۳- تأثیرات غیرخطی تفاوت‌های فرهنگی
۱۵۹	۴-۴- تنوع فرهنگی
۱۵۹	۴-۴-۱- شاخص تنوع
۱۶۲	۴-۴-۲- تنوع فرهنگی و نرخ رشد
۱۶۴	۴-۴-۳- اثرات غیرخطی تنوع فرهنگی
۱۶۷	۴-۵- نمونه چهار، چگونه میزان تنوع فرهنگی را محاسبه کنیم
۱۷۱	۴-۶- پیوسته

۱۸۱	فصل پنجم
۱۸۳	انجام پژوهش فراموش
۱۸۳	۵-۱- تعاریف مربوط به اس نظم‌دهندگی
۱۸۳	۵-۱-۱- محدوده نظام‌دهندگی یک
۱۸۵	۵-۱-۲- محدوده نظم‌دهندگی دو
۱۸۵	۵-۲- علوم طبیعی
۱۸۶	۵-۲-۱- اداره شدن کل طبیعت بر اساس دانین
۱۸۸	۵-۲-۲- به رسمیت شناخته نشدن مرز از سوی طبیعت
۱۸۹	۵-۳- علوم اجتماعی
۱۸۹	۵-۳-۱- اقتصاد سیاسی
۱۹۱	۵-۳-۲- نظریه روابط بین‌الملل
۱۹۲	۵-۴- عملیات‌های تحقیقی
۱۹۲	۵-۴-۱- چستی عملیات‌های تحقیقی (پژوهشی)
۱۹۳	۵-۴-۲- روش‌های حل مسئله
۱۹۴	۵-۵- نظریه بازی
۱۹۴	۵-۵-۱- روند تکامل تاریخی
۱۹۵	۵-۵-۲- انتخاب عقلانی استراتژی‌ها
۱۹۶	۵-۶- بین رشته‌ای
۱۹۶	۵-۶-۱- مطالعات بین رشته‌ای
۱۹۶	۵-۶-۲- مطالعه بینارشته‌ای
۱۹۸	۵-۷- مورد شماره ۵: وجود تفاوت در استانداردها و واحدهای اندازه‌گیری در جهان

بخش دوم: روش

۲۰۵	فصل ششم
۲۰۷	حل منصفانه مشکلات مربوط به تقسیم‌بندی
۲۰۷	۶-۱- روش مقسم یا انتخابگر

۲۰۸	۶-۱-۱- معیارها و اصول
۲۱۰	۶-۱-۲- مورد الف: دو بازیگر
۲۱۱	۶-۱-۳- مثال
۲۱۲	۶-۲- روش مقسم منفرد
۲۱۲	۶-۲-۱- الف مورد سه بازیگری
۲۱۳	۶-۳- روش انتخابگر منفرد
۲۱۳	۶-۳-۱- الف مورد سه بازیگری
۲۱۳	۶-۴- روش آخرین اتمام کننده (پایان دهنده)
۲۱۴	۶-۴-۱- الف مورد N بازیگر
۲۱۵	۶-۴-۲- مثال
۲۱۶	۶-۱- روش مناقصه مهر و موم
۲۱۶	۶-۵- معیارها و شیوه
۲۱۷	۶-۵-۲- مثال
۲۱۹	۶-۶- روش نه انگرها
۲۲۰	۶-۶-۱- مثال
۲۲۱	۶-۷- خلاصه
۲۲۳	۶-۸- مورد شش: چگونگی تقسیم در شرق چین؛ دیدگاه آمریکایی
۲۲۷	فصل هفتم
۲۲۹	رفتارهای فرامرزی به عنوان الگوهای بازی
۲۲۹	۷-۱- بازی باخت - باخت
۲۲۹	۷-۱-۱- یک داستان قدیمی
۲۳۰	۷-۱-۲- اجتناب از وضعیت‌های باخت - باخت
۲۳۲	۷-۲- بازی‌های غیرهمکاری جویانه
۲۳۲	۷-۲-۱- یک مسئله برد - باخت
۲۳۵	۷-۲-۲- تعادل زیربازی-کامل
۲۳۷	۷-۲-۳- «مه جنگ»
۲۳۹	۷-۳- بازی‌های همکاری جویانه
۲۳۹	۷-۳-۱- بازی برد - برد
۲۴۰	۷-۳-۲- کسب وضعیت بهینگی پارتو
۲۴۳	۷-۴- بهینه‌سازی همکاری چندگانه
۲۴۳	۷-۴-۱- برنامه‌ریزی خطی
۲۴۴	۷-۴-۲- بهینه‌سازی فرامرزی
۲۴۶	۷-۵- تصمیم‌گیری‌های عقلایی و بهینه
۲۴۶	۷-۵-۱- اجتناب از نتایج باخت - باخت
۲۴۸	۷-۵-۲- همکاری از طریق سازش

۲۵۰	۶-۷- نمونه هفتم، برآورد اثرات اقتصادی مرزها.....
۲۵۹	فصل هشتم.....
۲۶۱	پیشبرد توسعه فرامرزی.....
۲۶۱	۸-۱- الگوی توسعه منفرد.....
۲۶۱	۸-۱-۱- تعریف.....
۲۶۲	۸-۱-۲- نمونه اول.....
۲۶۴	۸-۱-۳- نمونه دوم.....
۲۶۶	۸-۲- الگوی توسعه موازی.....
۲۶۶	۸-۲-۱- تعریف.....
۲۶۶	۸-۲-۲- مثال.....
۲۶۹	۸-۳- انبوی سرمایه‌گذاری خطرپذیر مشترک.....
۲۶۹	۸-۳-۱- تعریف.....
۲۷۰	۸-۳-۲- نمونه اول.....
۲۷۱	۸-۳-۳- نمونه دوم.....
۲۷۲	۸-۴- الگوی مرجع مشترک.....
۲۷۲	۸-۴-۱- تعریف.....
۲۷۲	۸-۴-۲- نمونه اول.....
۲۷۳	۸-۴-۳- نمونه دوم.....
۲۷۴	۸-۴-۴- نمونه سوم.....
۲۷۶	۸-۵- الگوی قیمومیت شخص ثالث.....
۲۷۶	۸-۵-۱- تعریف.....
۲۷۸	۸-۵-۲- نمونه اول.....
۲۷۸	۸-۵-۳- نمونه دوم.....
۲۸۰	۸-۶- مورد شماره ۸: مدیریت امور فرامرزی در کشورهای فاقد محیط دیپلماتیک ندارند.....
۲۸۱	۸-۷- ضمیمه.....
۲۸۱	۸-۷-۱- ماده سه: منطقه مشترک توسعه نفتی.....
۲۸۱	۸-۷-۲- ماده چهارم: تسهیم منابع نفتی.....
۲۸۲	۸-۷-۳- ماده پنجم: ترتیبات مالی و مالیات‌ها.....
۲۸۲	۸-۷-۴- ماده ششم: نهادهای نظارتی.....
۲۸۵	۸-۷-۵- ماده هفتم: قانون استخراج منابع نفتی.....
۲۸۵	۸-۷-۶- ماده هشتم: اصول.....
۲۸۶	۸-۷-۷- ماده نهم، یگانه کردن.....
۲۸۷	۸-۷-۸- ماده دهم: محیط زیست دریایی.....

۲۹۱	فصل نهم
۲۹۳	راهکارهای جایگزین جهت حل و فصل و اختلافات
۲۹۴	۹-۱- مذاکره
۲۹۴	۹-۱-۱- ویژگی‌ها
۲۹۵	۹-۱-۲- مثال
۲۹۶	۹-۲- میانجی‌گری
۲۹۶	۹-۲-۱- ویژگی‌ها
۲۹۹	۹-۲-۲- مثال
۳۰۳	۹-۳- حکمیت (داوری)
۳۰۳	۹-۳-۱- ویژگی‌ها
۳۰۷	۹-۳-۲- نمونه
۳۱۰	۹-۴- دوری قضایی
۳۱۰	۹-۴-۱- ویژگی‌ها
۳۱۴	۹-۴-۲- نمونه
۳۱۵	۹-۵- کنار گذاشتن اختلافات
۳۱۵	۹-۵-۱- ویژگی‌ها
۳۱۷	۹-۵-۲- نمونه
۳۲۲	۹-۶- مورد ۹: اختلافات ارزش و منافع ملیم شده به دیوان بین‌المللی
۳۲۹	فصل دهم
۳۳۱	ایجاد مناطق کاربردی ویژه
۳۳۱	۱۰-۱- منطقه حائل
۳۳۱	۱۰-۱-۱- کاربری
۳۳۵	۱۰-۱-۲- نمونه
۳۳۸	۱۰-۲- منطقه بی‌طرف (خنثی)
۳۳۸	۱۰-۲-۱- عملکرد
۳۴۱	۱۰-۲-۲- نمونه شماره یک
۳۴۲	۱۰-۲-۳- نمونه شماره دو
۳۴۴	۱۰-۳- منطقه غیرنظامی
۳۴۴	۱۰-۳-۱- عملکرد
۳۴۶	۱۰-۳-۲- نمونه شماره یک
۳۴۷	۱۰-۳-۳- نمونه شماره دو
۳۴۸	۱۰-۴- پارک صلح بین‌الملل
۳۴۸	۱۰-۴-۱- عملکرد
۳۴۹	۱۰-۴-۲- نمونه شماره یک
۳۵۲	۱۰-۴-۳- نمونه شماره دو
۳۵۵	۱۰-۵- مورد شماره ۱۰: منطقه غیرنظامی کره

هیچ تردیدی در مورد افزایش آگاهی نسبت به اهمیت و نقش تجارت‌های مرزی در زندگی روزمره ما وجود ندارد. شمار روزافزونی از شرکت‌ها، اکنون بر زنجیره‌های تولیدی تکیه دارند که بسیاری از مناطق دارای سیاست و فرهنگ متمایز را در بر می‌گیرند. مواد خام و قطعات لازم از مناطقی که دارای مذهب و زبان مختلف است، استخراج می‌شوند و در منطقه دیگر مونتاژ می‌شوند؛ در حالی که بازاریابی و توزیع آنها در مناطق دیگری انجام می‌گیرد. تصمیم مصرف‌کنندگان، احتمالاً به داد‌هایی مبدل می‌شوند که خیلی فوری بر محصولات و شیوه‌های مؤثر بر تولید آنها در سراسر جهان اثرگذار خواهد شد. در کل، حضور بالای کالاهای خارجی، تولیدکنندگان خارجی و حتی مالکان خارجی سبب می‌شود تا عده زیادی از افراد، تأثیر و مطلوبیت تمام معاملات اقتصادی بین‌المللی، برینا فرهنگی را مورد سوال قرار دهند.

در این کتاب، ما فرض می‌کنیم که به دلیل وجود موانع مرزی متعدد، عوامل تولید (همانند نیروی کار، سرمایه و فناوری اطلاعات) قادر نیستند آزادانه در جریان باشند بلکه به صورت نامنظم میان مرزها توزیع شده‌اند؛ بنابراین، این امر به نابرابری، اختلاف، تنش و حتی درگیری‌های نظامی میان طرف‌های متعین منتهی شده است. این کتاب انواع مختلفی از مرزها را مورد توجه قرار داده است. اهداف این کتاب را این قرار است:

* مشخص کردن این امر که آیا نظریه‌ها و روش‌های موجود در حوزه مدیریت را می‌توان به صورت مؤثر در یک نهاد (اعم از اینکه یک کشور مستقل، منطقه اجتماعی، فرهنگ یا سازمان باشد) که در تعامل شدید با سایر مناطق جهان است، بسط داد.

* بسط روش‌های کیفی و کمی که به وسیله آنها بتوان برای نهاد مورد نظر، تصمیمات بهینه‌ای گرفت و در زمان مقتضی، اثرات مثبت این تصمیمات را بر سایر نقاط جهان به حداکثر رساند.

* ترسیم نقشه‌های مربوط به همکاری فرامرزی قابل اجرا و طراحی‌های مدیریت بحران که به کمک آنها سیاست‌گزاران قادر باشند چالش‌ها و مشکلات ناشی از افزایش تعاملات جهانی را به نحو بهتری درک نمایند.

با توجه به افزایش روزافزون تعاملات میان بخش‌های مختلف جهان، نظریه‌ها و روش‌های سنتی رایج، اگر ناکارآمد نباشند، چندان قابل اتکا نیستند. اهمیت این واقعیت، به‌ویژه برای سیاست‌گزاران و دست‌اندرکارانی که به دنبال راه‌حل‌های عقلانی و بهینه برای حل مسائل پیچیده مربوط به حوزه مرز هستند، دوچندان می‌شود.